

Review

Camille Paglia 1993. *Sex, Art and American Culture*

London: Viking. 337 pp.

- *Marius Crous*

*For me, the big French D is not
Derrida, but Deneuve*

- Camille Paglia

One of the most entertaining and outrageous studies on literary culture I have read in a long time is undoubtedly this collection of essays by the renowned author of *Sexual Personae*, a text branded by irate feminists as "crackpot feminism and a text comparable to *Mein Kampf*" (Sommers, 1993:3). Paglia, a pop culture fanatic and Hollywood addict finds resemblances between Elvis Presley and Lord Byron, sees Tina Turner as the typical Cleopatra and describes Madonna as "the future of feminism".

Paglia's central thesis implies that we are all victims of the repression of our dark Sadean Dionysian sides. We need to liberate ourselves from the constraints of, among other things, parochial Protestant taboos. Paglia affirms that the Roman Catholic Church and gay men are two of the major influences on her way of thinking. Lesbians, on the other hand, are seen as "frumps, sleeping bags with legs" (1992:302) and American lesbians prefer baseball to aesthetics.

Sex, Art and American Culture consists of four essays on pop culture, followed by essays on sex in America, a series of startling book reviews, the cancelled preface to *Sexual Personae*, a memoir of her teacher Kessler, an account of an experimental course taught at the University of the Arts in Philadelphia, a thought provoking analysis of American academe and transcript of her M.I.T. lecture (complete with questions and answers). The ultimate in self promotion is the short account of her rise as the American media's Little Bitch.

The first four essays focus on pop culture and film idols such as Madonna and Elizabeth Taylor, as well as on rock musicians and rock music. Madonna's statements on sexuality makes her, according to Paglia, the ultimate feminist and custodian of female liberation. Feminists who dare to contradict Paglia in this regard are called "parochial prudes" and scions to a puritanical and suffocating ideology. Madonna loves real men, whereas the contemporary feminist movement prefers "nerdy bookworm husbands". Madonna has "great instinctive intelligence" (p. 7) opposed to "parched, pinched, word-drunk Anglo-Saxon feminism" (p. 13).

Elizabeth Taylor is described as "Hollywood's Pagan Queen", Hollywood is America's "greatest modern contribution to world culture" (p. 14), and rock musicians are seen as "America's most wasted natural resource" (p. 19 – "Rock as Art").

Paglia analyses the question of homosexuality in society in an essay "Homosexuality at the *fin de siècle*". The next essay bears the hilarious title of "The joys of Presbyterian sex" and is Paglia at her best in response to a report submitted to the General Assembly. She also writes in a controversial way about sexually explicit photography and rape and date rape on campuses.

The cancelled preface to *Sexual Personae* provides the reader with the basic assumptions behind Paglia's reasoning. Central to her analysis is the dichotomy between the Apollonian and Dionysian nature. Furthermore, Western society has produced a series of sexual stereotypes unique to all art forms. Despite the strong Apollonian structure of society there is a need to return to the repressed pagan side of ourselves. Paglia mentions Freud as the major influence on her thinking and rejects the anti-Freudian stance taken by the feminist movement. She supplements Freudian theories with insights from Jung, Frazer, Lord Kenneth Clark, Harold Bloom (her mentor) and Norman O. Brown. Milton Kessler, her teacher in undergraduate studies, also had a profound influence on her thinking and she pays homage to him in an essay: "Milton Kessler: a Memoir".

The real treat in the book awaits the reader in the last two essays. "Junk Bonds and Corporate Raiders" is a scathing attack on Halperin, Winkler, Foucault, Lacan and the aficionados of French literary theory. What initially started out as a review of two books on homosexuality turned out to be a call for Indian mysticism, the banning of literary conferences, the publish or perish rat race, humourlessness in the lecture room, women's studies, armchair Marxist critics, feminism and courses in prac. crit.

The M.I.T. lecture was delivered on 19 September 1991. In this lecture Paglia tackles her opponents one by one. Her major rival is Susan Sontag, who is described by Paglia in the *Vanity Fair* interview as "a dilettante, who queens around with her coterie" (Wolcott, 1992:300). Paglia castigates Sontag for her media personality and suggests that Sontag should have remained an academic and made the link between the academic world and pop culture.

Paglia hates academic conferences because she sees them as "mini-vacations" (p. 280). The money should rather be spent on students. She even suggests that one should pick out the conference gigolos – those academics who run from one conference to another.

Paglia's comments on her colleagues in the academic world range from calling Stanley Fish a "totalitarian Tinkerbell" (p. 255), to Terry Eagleton who earns a large salary but has to wear blue jeans to show his affinities with the working class. The feminist critic Naomi Wolf is called "Little Miss Pravda" (p. 262), whereas Germaine Greer has turned into "this drone, this whining, 'Woe is me, all the problems of the world!'" (p. 174).

* * * *

Paglia is a child of the Sixties, something which she often acknowledges throughout this collection. The Sixties were the time of liberation and freedom of thought and expression. It was the time of Ginsberg, psychedelic rock, iconoclasm and spiritualism. Paglia, however, mentions that AIDS is the responsibility of everyone who preached free love in the Sixties (p. 254). These influences formed Paglia's vision and prepared her for her crusade against mediocrity. She has come a long way from teaching English to mechanics at a Sikorsky factory. Whether one agrees with her or not, her controversial and thought provoking statements are a welcome relief to this critical reader who is constantly immersed in writings by European quasi-liberals. We need a Paglia in our literary culture!

Works cited

- Greene, Gayle & Kahn, Coppelia. 1985. *Making a Difference*. London : Routledge.
Paglia, Camille. 1993. *Sex, Art and American Culture*. London : Viking.
Sommers, Christina. 1993. A genie strikes back. *Times Literary Supplement*: 3-4, January 8.
Wolcott, James, 1992. Paglia's Power Trip. *Vanity Fair*, 55(9):238-241, 300-303.

University of Namibia

Resensie

Dawie Steenberg & Hans du Plessis 1992. ***Skryfateljee – Gesprekke oor skryfwerk***

Pretoria: J.L. van Schaik. R27,95 BTW ingesluit.

- *Marian Brink-de Wind*

Die pen op papier na die lees van *Skryfateljee*.

Dié wat kan, skryf. Dié wat nie kan nie, skryf resensies. En wie of wat is 'n resensent? 'n Verderflike spesie op sy slegste wanneer hy die lof der sotheid beoefen; 'n *connoisseur* op sy beste, wanneer hy die vroeë en laat vrugte van die oes aanprys.

In *Skryfateljee* is skrywers aan die woord en ook letterkundiges wat iets van skryf weet. Hierdie mense kan skryf en hulle deel hulle geheime met die leser, sonder om suinig te wees.

Die titel *Skryfateljee* is 'n vlag wat sy lading goed dek. In die bundel word aan die kuns (skryf) en die ambag (ateljee) van skryf aandag gegee. En ek moet bely, dit inspireer my byna tot skryf. In dié bundel word beweer dat "'n mens ... van jouself 'n goeie, selfs 'n groot skrywer (kan) maak", maar gelukkig maan Helene de Kock ook dat "skrywerstalent ... 'n aangebore vermoë" is.

Die opstelle dui telkens die *hoekom* én die *hoe* van skryf aan. Daar word ingegaan op die aard van kreatiwiteit én op die tegniek waardeur die kreatiwiteit in die regte bane gelei kan word. Die drif om te skryf, die *hoekom*, word aangevoed, maar terselfdertyd wys die bundel deurgaans hoe die ongebreidelde daarvan deur die ambagstegniek aan bande gelê moet word. Daar is dus balans tussen die teorie en die praktyk van skryf in bydraes soos "Oor kreatiwiteit en die gogga wat skryf" (Petra Müller), "Waarom skryf 'n skrywer?" (Elsabe Steenberg), "Die skrywer en sy derde wêreld, of: die skrywer as verkleurman" (George Weideman) en "Formulesukses en suksesformule vir goeie gewilde prosa" (Tom Gouws).

Die bundel gee nie net aandag aan die skrywer nie, aangesien al die komponente van die kommunikasieproses – skrywer, teks en leser – behandel word. Die leser staan op die voorgrond in bydraes soos "Stories vir kinders" (Magdaleen du Toit), "Die opbou van 'n leser" (Dawie Steenberg) en "Leserverskeidenheid: kinders, jeugdiges, volwassenes" (Elsabe Steenberg). Die leser is baie belangrik vir die skrywer, want, so waarsku die samestellers, "(w)heet dit van uitgewers: hulle wil net so graag 'n goeie boek hê as wat u u boek wil uitgee! Maar 'n uitgewer is 'n sakeman wat moet wins maak". En hiermee word aan nog 'n instansie met wie die voornemende skrywer rekening moet hou, naamlik die uitgewer, aandag gegee. Dié opmerking sê trouens veel van die bundel in sy geheel: dit is nie gerig op skrywers in ivoortorings nie, dit is afgestem op die praktyk. So word die voornemende of aspirantskrywer ingelig oor wat vir hom voorlê in "Die skryfproses" (Ria Smuts), "Die skrywer in die praktyk" (Helene de Kock) en "Die verbetering en versorging van 'n manuskrip" (Engela van Rooyen). As daar een deug is wat in hierdie verband oor en oor beklemtoon word, dan is dit die woordjie *geduld*.

Tog is die bundel nie suiwer pragmaties nie: dit bevat geen wenresepte vir kitsukses nie. Dit gee wel deeglike inligting oor die teorie van skryf in bydraes soos "Ruimte in 'n verhaal" (Heilna du Plooy), "Moontlikhede vir die storieverteller" (Dawie Steenberg), "Spanning, boekrag en verrassing in die prosa" (J. van der Elst) en "Storietaal en storiestyl" (Hans du Plessis). Hierdie teoretiese gedeeltes word boeiend en onkonvensioneel aangebied.

Die bundel is gemik op skrywers wat in Afrikaans skryf, of wil leer skryf. Die bydraes van Maretha Maartens en Hans du Plessis gaan spesifiek in op die aktuele kwessie of daar vir die Afrikaanse prosa hoegenaamd 'n plek gaan wees in die Nuwe Suid-Afrika. In hierdie opsig gee die bundel belangrike perspektiewe.

Daar is min werke in Afrikaans wat gaan oor die teorie en praktyk van skryf en daarom is dié bundel 'n welkome toevoeging. Daar is 'n begin gemaak om iets te doen aan die leemte in skryfopleiding toe die ATKV Skryfskool in 1985 aan die Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys begin het om kursusse in prosaskryf aan te bied. Die belangstelling vir die kursusse van die Skryfskool was so oorweldigend, dat die behoefte gevoel is om sommige van die lesings te publiseer. Vandaar dié bundel wat verskyn onder redaksie van Dawie Steenberg en Hans du Plessis. Die bydraers sluit onder meer in Hennie Aucamp, T.T. Cloete, Helene de Kock, Hans du Plessis, Heilna du Plooy, Dalene Matthee, Petra Müller, Elsabe Steenberg, Dawie Steenberg, M.C.A. Seyffert, Ria Smuts, J. van der Elst, Etienne van Heerden, Engela van Rooyen, Wium van Zyl en George Weideman. Al hierdie mense is erkende skrywers en/of akademici. En *Skryf-ateljee* weerspieël dit.

Ek gaan *Skryfateljee* nie oorskryf nie. Neem en lees. En skryf dan. In Afrikaans. Party lesers kán.

Daar is 'n groot behoefte – by universiteite, kolleges, teknikons, leeskringe en skole – aan slypskole om bestaande talent te ontgin. Die oes kan groot wees, maar die arbeiders is weinig. Hierdie bundel lewer 'n waardevolle handreiking en handleiding vir dié taak. Doen so voort!

Universiteit van Pretoria

Resensie**Dalene Matthee 1992. *Brug van die esels***

Kaapstad : Tafelberg.

- *Protea Sonnekus*

Ná haar drie bosromans, *Kringe in 'n bos*, *Fiela se kind* en *Moerbeibos*, het daar nou 'n roman van Dalene Matthee verskyn wat opvallend 'anders' is. Die problematiek in *Brug van die esels* is vir elke Suid-Afrikaanse leser so aktueel as kan kom, maar die verteltrant is ligter as waaraan mens by hierdie skryfster gewoon geraak het. Die stofomslagontwerp van 'n viooltjieplant met diamante soos doudruppels op die blare wil-wil na die sentimentele neig.

Brug van die esels is 'n avontuurverhaal, aangebied in twee dele – 'n verhaal waarin 'n jong naïewe heldin as blanke Suid-Afrikaner geen ander heenkome sien as om die land te verlaat nie. Die middel tot haar vryheid is ongeslypte diamante. Araminta Rossouw verwoord haar ontsnappingsplan soos volg: "Ek wou met diamante vir my 'n brug bou om gouer uit die land te kom ..." (p. 243).

Sy raak algaande verstrik in 'n web van onwettige diamant-handeltransaksies en besluit dan ter elfder ure dat haar bewaringsideaal vir die grond van Afrika tog meer weeg as haar drang om hierdie vasteland te verlaat. Sy kies om nie langer 'n aandeel te hê in die uitbuiting van die aarde nie. Daar staan ook 'n lang, donker man, niemand minder nie as haar persoonlike prokureur, gereed om die wysheid van haar besluit te beloon met die geluk waarna sy al jare soek.

'n Avontuurverhaal dus, met 'n heldin wat so amper-amper haar vingers verbrand én 'n vonk van romanse. Nogtans kan ek nie anders nie as om die indruk te kry dat die teks ook meer as ontvlugtingsleesstof wil wees. Die problematiek van 'n jong Suid-Afrikaner wat haar vaderland wil verlaat, is 'n ernstige en gekompliseerde saak: 'n dilemma wat nie in 'n ligte trant verreken kan word nie.

Dat die roman op gewigtiger wyse met die kontemporêre problematiek gemoeid wil wees, word in die eerste hoofstuk reeds duidelik:

Sy vra nie meer nie, sy stry nie meer nie, sy weet: Afrika wil nie wit kinders hê nie. Nie eers in die suide aan sy voete kan jy skuilte vat as jy in 'n wit lyf woon nie: jy moet jou goed pak en loop en vir jou ander blyplek op die aarde gaan soek.

Voor die rivier te vol is. (p. 3).

Araminta Rossouw se besliste "weet" wanneer die verhaal begin, word stap vir stap vir die leser gemotiveer deur terugflitse. Die leser maak sodoende met haar kennis as dogtertjie, skoolkind en later student. In haar vormingsjare verset sy haar toenemend teen haar verligte predikant-pa se siening dat hervorming in Suid-Afrika noodsaaklik is. Ook die besef dat daar vir haar as blanke nie plek in Afrika is nie, groei by haar. Die keerpunt kom wanneer sy as student gedurende 'n koortser in Engeland deur 'n anti-apartheid-betoger in die gesig gespoeg word.

Ten spyte van die doelbewuste aanbieding van die Afrikaner-in-Afrika-problematiek in die eerste hoofstuk, handel die terugflitse ook oor 'n ander saak: gewone persoonlike kwessies, soos die kortstondige vurige verhouding wat Araminta as skooldogter met haar onderwyser gehad het. Sy hou telkens haar aanpassingsprobleme as blanke in Afrika as skuiwergat vir persoonlike probleme voor (pp. 52-53, 55, 57, 59, 61).

Die heldin se besluit om die land te verlaat, is sprekend van 'n halsstarrige mentaliteit dat die wêreld te nou geword het en dat 'n mens die situasie liever moet vermy. Om gewoon weg te gaan bied die enigste uitweg. Van 'n stryd en 'n worsteling by Araminta Roussouw kom daar nie veel in die roman tereg nie. Ten spyte van die koerantopskrifte en plakkaat wat periodiek in die teks voorkom, kyk die heldin haar juis vas teen haar eie vooropgestelde beeld van die onskuldige slagoffer van 'n genadelose geskiedenis. So kyk sy die werklikheid om haar mis. Nooit dink sy twee keer oor die rede vir die sonde en onmin in haar land nie.

Die woorde van Araminta se pa geld as 'n beskuldiging wat deurgaans op die optrede van die heldin van toepassing is:

"Dit sou tipies gewees het van wat ons gewoonlik in hierdie land doen. *Ons vra nie vir mense waarom hulle spoeg nie*, ons spoeg terug of sit hulle in die tronk" (p. 43, my kursivering).

Ook Araminta vra nie. Sy bevraagteken nooit die situasie in Suid-Afrika nie, sy verwerp dit net.

In die koersagtige regverdiging van haar besluit om die land te verlaat, kan 'n mens nie anders nie as om die heldin van eselagtigheid (verwysende na die titel van die boek) te beskuldig nie. Selfs die prokureur Koos Malherbe beskryf

Araminta as 'n " ... tipiese voorbeeld van 'n mens met 'n goeie verstand en 'n onvermoë om by die basiese waarheid uit te kom" (p. 189).

Net so eselagtig is haar besluit om twee keer ongeslypte diamante te gaan koop, nadat sy op grond van haar verkenning van die geskiedenis in Suid-Afrika besluit het dat geld die wortel van alle kwaad is. Die eerste keer is haar kontak 'n lokvink, Niek Wehland. Ten spyte van die opvallende negatiewe tekening van hierdie karakter, vertrou die heldin hom. Ook 'n tweede keer maak die heldin 'n oordeelsfout met die transaksie in Kimberley (p. 198). Ironies genoeg vermoed sy wel dat dit 'n strik kan wees (p. 198), maar gaan tog voort met die onderhandeling.

Hieruit blyk 'n gebrek in die karaktertekening van die heldin dwarsdeur die verhaal. Sy is buitengewoon intelligent, ondernemend, weetgierig, maar ook erg naïef. Die ommekeer by die Groot Gat wat behels dat sy nie voortgaan met die diamanttransaksie nie, is te skielik, te erg. Sy besluit ook terstond om in Suid-Afrika te bly hoofsaaklik op grond van die "verskriklikste jammer" vir die grond en 'n gevoel vir Afrika wat effens geforseerd voorkom:

En uit die grond styg 'n hartseer in haar op asof sy die huil moet huil wat agterweë gebly het (p. 228, my kursivering).

Maar is Araminta se beweegredes werklik so edel? Wat van die aantreklike prokureur wat so getrou oor haar belange waak? "... Koos Malherbe is die gewig wat sy nodig gehad het om op die ander kant van die skaal te sit: emigreer of bly vir 'n man soos hy" (p. 187).

Dit pas die heldin dus om in Suid-Afrika te bly. Haar finale besluit is nie die gevolg van 'n innerlike worsteling nie. Nog minder is dit deurdag. Dit is impulsief. Araminta raak nie werklik betrokke by die situasie in haar vaderland in al sy fasette nie. Sy sien steeds net die een kant van die munt. Hieroor veroordeel die skryfster nie haar karakter nie. In die heel laaste hoofstuk word vrouespeurder Grace Ngobeni wel ingevoer om versoening tussen die heldin en die 'ander' kinders van Afrika te bewerkstellig (pp. 242, 243): "'Afrika soek nie wit of swart kinders nie ... Afrika soek sy goeie kinders'" (p. 244).

Moet die leser aflei dat wonderwerke nog moontlik is? Dat 'n kitsoplossing of ten minste 'n idealistiese oplossing moontlik is? Ongelukkig is die problematiek wat reg aan die begin van die verhaal aangekondig word, nie so eenvoudig nie en dit kan nie deur die naïewe, soms kinderagtige heldin tot 'n oortuigende ontknoping gebring word nie.

Dis duidelik dat die skryfster deeglike en omvattende navorsing gedoen het om geloofwaardigheid aan die *gebeure* in die verhaal te gee. Daar is heelwat goeie

momente – juwele, geslypte diamante – in die verhaal. Die naïwiteit van die heldin bedreig egter die geloofwaardigheid van die roman.

Brug van die esels is 'n lekkerleesverhaal wat 'n sterk spanningslyn handhaaf, wat sommige lesers hulle naels kan laat kou en 'n sug van verligting sal laat slaak wanneer die heldin ongedeerd in die held se arms land.

Potchefstroomse Universiteit vir CHO